

והטוב והמטיב. וא"ת ואמאי פותחת צנרון והלא סמוכה לחצרתה היא ויש לומר דנתקנה צפני עלמיה (היא) צנציל הרוגי ציתרי) וא"ת אמאי אינה חותמת צנרון וי"ל משום דקצרה היא רק שתקנו לאחר כך^א שלש מלכיות ושלש גמולות ושלש הטבות ונאמן אמה של צנרת ההפטרה הוא מן הצנרת העליונה^ב ולכן הוא נכתב גדול צנימים הראשונים היו רגילין לעמוד כל הקהל ולומר בקול רם נאמן אמה וכו' כשהיה התינוק מגיע שם: **להיבן** הוא חוור. פירש רש"י דקאי לאחר דפסקי לשיני וממתיין לאחרים עד הון והיכן חוור לאחר סעודתו צנן אמרי למקום שפסק והלכתא למקום שפסק ומינה דא"כ היכי הלכתא למקום שפסק אחרי שאכל אחר כך פשיטא דיחזור אפילו להון דהא הון דאורייתא ע"כ נריך לומר דקאי אהא דאמרינו לעיל להמנצך אומר נצרך שאכלנו משלו והמסובין עונים צרוך שאכלנו משלו וצטוו חיינו להיכן הוא חוור המנצך לאחר שיענו המסובין חוור לראש שהמנצך חוור ואומר נצרך שאכלנו משלו וצטוו חיינו ורצנן אמרי למקום שפסק שאומר צרוך שאכלנו משלו וכן הלכתא והר"מ מאייצנ"א פירש דקאי אשלושה שאכלנו וילא אחד מהם לשוק קוראים לו ומזמנים עליו ולעיל נמי הכי פירושו עד היכן מקום זימון שצריך להו לאותו אחד דקרו ליה ועני עד נצרך ומכאן ואילך ילך לדרכו ואינם נריכים האחרים עוד לזירופו והכא צני לאותו מן השוק להיכן הוא חוור למקום שפסק דהיינו למר מהזן ואילך^ג ולמר מנצרך והשתא ניחא דלא **בך** וזמרא איקלע צבי רב אשי איתרע ביה מילתא. וכוותיה קיימא לן והכי מנצרכין צאי אמ"ה האל הטוב והמטיב^ד אל אמת דיין אמת שופט צדק ולוקח במשפט אמת שופט צדק שמאל הלמטה הגדול יושב למעלה הימנו, ואם הן שלשה מטות, הגדול יושב באמצע שני לו למעלה הימנו שלישי לו למטה הימנו

רבינו הגנאל

תנו רבנן מהו אומר בבית האבל אף הטוב והמטיב, ר' עקיבה אומר דיין אמת וקיימא לן כמר זוטרא דאמר אל אמת דיין אמת נוחן בצדק ולוקח במשפט (שופט) [שליט] בעלמיה לעשות בו כדבריו והכל שלטו ואנחנו עמו ועבדיו חייבין אנו להודות לו ולברכו. ואף על גב דקיימא לן הילכתא כרב ששת באיסורי וברכות איסורי אילן [הלכתא כרב נחמן] דהא דקאי טעמיה ביה. תוב מדקא אביעא לן להיכן [הוא] חוור המנצך ברכת הוימוק, ואמר רב יבדי חוור לראש, פ"י חוור ומתחיל לברך שאכלנו משלו וצטוו חיינו ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם הון את כול'. והבן אמרי למקום שפסק, כלומר אינו קשה מהזן שהרי לא^ה ספר צנימייס: **בך** וזמרא איקלע צבי רב אשי איתרע ביה מילתא. וכוותיה קיימא לן והכי מנצרכין צאי אמ"ה האל הטוב והמטיב^ד אל אמת דיין אמת שופט צדק ולוקח במשפט אמת שופט צדק שמאל הלמטה הגדול יושב למעלה הימנו, ואם הן שלשה מטות, הגדול יושב באמצע שני לו למעלה הימנו שלישי לו למטה הימנו

והטוב והמטיב. וא"ת ואמאי פותחת צנרון והלא סמוכה לחצרתה היא ויש לומר דנתקנה צפני עלמיה (היא) צנציל הרוגי ציתרי) וא"ת אמאי אינה חותמת צנרון וי"ל משום דקצרה היא רק שתקנו לאחר כך^א שלש מלכיות ושלש גמולות ושלש הטבות ונאמן אמה של צנרת ההפטרה הוא מן הצנרת העליונה^ב ולכן הוא נכתב גדול צנימים הראשונים היו רגילין לעמוד כל הקהל ולומר בקול רם נאמן אמה וכו' כשהיה התינוק מגיע שם: **להיבן** הוא חוור. פירש רש"י דקאי לאחר דפסקי לשיני וממתיין לאחרים עד הון והיכן חוור לאחר סעודתו צנן אמרי למקום שפסק והלכתא למקום שפסק ומינה דא"כ היכי הלכתא למקום שפסק אחרי שאכל אחר כך פשיטא דיחזור אפילו להון דהא הון דאורייתא ע"כ נריך לומר דקאי אהא דאמרינו לעיל להמנצך אומר נצרך שאכלנו משלו והמסובין עונים צרוך שאכלנו משלו וצטוו חיינו להיכן הוא חוור המנצך לאחר שיענו המסובין חוור לראש שהמנצך חוור ואומר נצרך שאכלנו משלו וצטוו חיינו ורצנן אמרי למקום שפסק שאומר צרוך שאכלנו משלו וכן הלכתא והר"מ מאייצנ"א פירש דקאי אשלושה שאכלנו וילא אחד מהם לשוק קוראים לו ומזמנים עליו ולעיל נמי הכי פירושו עד היכן מקום זימון שצריך להו לאותו אחד דקרו ליה ועני עד נצרך ומכאן ואילך ילך לדרכו ואינם נריכים האחרים עוד לזירופו והכא צני לאותו מן השוק להיכן הוא חוור למקום שפסק דהיינו למר מהזן ואילך^ג ולמר מנצרך והשתא ניחא דלא **בך** וזמרא איקלע צבי רב אשי איתרע ביה מילתא. וכוותיה קיימא לן והכי מנצרכין צאי אמ"ה האל הטוב והמטיב^ד אל אמת דיין אמת שופט צדק ולוקח במשפט אמת שופט צדק שמאל הלמטה הגדול יושב למעלה הימנו, ואם הן שלשה מטות, הגדול יושב באמצע שני לו למעלה הימנו שלישי לו למטה הימנו

והטוב והמטיב. וא"ת ואמאי פותחת צנרון והלא סמוכה לחצרתה היא ויש לומר דנתקנה צפני עלמיה (היא) צנציל הרוגי ציתרי) וא"ת אמאי אינה חותמת צנרון וי"ל משום דקצרה היא רק שתקנו לאחר כך^א שלש מלכיות ושלש גמולות ושלש הטבות ונאמן אמה של צנרת ההפטרה הוא מן הצנרת העליונה^ב ולכן הוא נכתב גדול צנימים הראשונים היו רגילין לעמוד כל הקהל ולומר בקול רם נאמן אמה וכו' כשהיה התינוק מגיע שם: **להיבן** הוא חוור. פירש רש"י דקאי לאחר דפסקי לשיני וממתיין לאחרים עד הון והיכן חוור לאחר סעודתו צנן אמרי למקום שפסק והלכתא למקום שפסק ומינה דא"כ היכי הלכתא למקום שפסק אחרי שאכל אחר כך פשיטא דיחזור אפילו להון דהא הון דאורייתא ע"כ נריך לומר דקאי אהא דאמרינו לעיל להמנצך אומר נצרך שאכלנו משלו והמסובין עונים צרוך שאכלנו משלו וצטוו חיינו להיכן הוא חוור המנצך לאחר שיענו המסובין חוור לראש שהמנצך חוור ואומר נצרך שאכלנו משלו וצטוו חיינו ורצנן אמרי למקום שפסק שאומר צרוך שאכלנו משלו וכן הלכתא והר"מ מאייצנ"א פירש דקאי אשלושה שאכלנו וילא אחד מהם לשוק קוראים לו ומזמנים עליו ולעיל נמי הכי פירושו עד היכן מקום זימון שצריך להו לאותו אחד דקרו ליה ועני עד נצרך ומכאן ואילך ילך לדרכו ואינם נריכים האחרים עוד לזירופו והכא צני לאותו מן השוק להיכן הוא חוור למקום שפסק דהיינו למר מהזן ואילך^ג ולמר מנצרך והשתא ניחא דלא **בך** וזמרא איקלע צבי רב אשי איתרע ביה מילתא. וכוותיה קיימא לן והכי מנצרכין צאי אמ"ה האל הטוב והמטיב^ד אל אמת דיין אמת שופט צדק ולוקח במשפט אמת שופט צדק שמאל הלמטה הגדול יושב למעלה הימנו, ואם הן שלשה מטות, הגדול יושב באמצע שני לו למעלה הימנו שלישי לו למטה הימנו

והטוב והמטיב. וא"ת ואמאי פותחת צנרון והלא סמוכה לחצרתה היא ויש לומר דנתקנה צפני עלמיה (היא) צנציל הרוגי ציתרי) וא"ת אמאי אינה חותמת צנרון וי"ל משום דקצרה היא רק שתקנו לאחר כך^א שלש מלכיות ושלש גמולות ושלש הטבות ונאמן אמה של צנרת ההפטרה הוא מן הצנרת העליונה^ב ולכן הוא נכתב גדול צנימים הראשונים היו רגילין לעמוד כל הקהל ולומר בקול רם נאמן אמה וכו' כשהיה התינוק מגיע שם: **להיבן** הוא חוור. פירש רש"י דקאי לאחר דפסקי לשיני וממתיין לאחרים עד הון והיכן חוור לאחר סעודתו צנן אמרי למקום שפסק והלכתא למקום שפסק ומינה דא"כ היכי הלכתא למקום שפסק אחרי שאכל אחר כך פשיטא דיחזור אפילו להון דהא הון דאורייתא ע"כ נריך לומר דקאי אהא דאמרינו לעיל להמנצך אומר נצרך שאכלנו משלו והמסובין עונים צרוך שאכלנו משלו וצטוו חיינו להיכן הוא חוור המנצך לאחר שיענו המסובין חוור לראש שהמנצך חוור ואומר נצרך שאכלנו משלו וצטוו חיינו ורצנן אמרי למקום שפסק שאומר צרוך שאכלנו משלו וכן הלכתא והר"מ מאייצנ"א פירש דקאי אשלושה שאכלנו וילא אחד מהם לשוק קוראים לו ומזמנים עליו ולעיל נמי הכי פירושו עד היכן מקום זימון שצריך להו לאותו אחד דקרו ליה ועני עד נצרך ומכאן ואילך ילך לדרכו ואינם נריכים האחרים עוד לזירופו והכא צני לאותו מן השוק להיכן הוא חוור למקום שפסק דהיינו למר מהזן ואילך^ג ולמר מנצרך והשתא ניחא דלא **בך** וזמרא איקלע צבי רב אשי איתרע ביה מילתא. וכוותיה קיימא לן והכי מנצרכין צאי אמ"ה האל הטוב והמטיב^ד אל אמת דיין אמת שופט צדק ולוקח במשפט אמת שופט צדק שמאל הלמטה הגדול יושב למעלה הימנו, ואם הן שלשה מטות, הגדול יושב באמצע שני לו למעלה הימנו שלישי לו למטה הימנו

והטוב והמטיב. וא"ת ואמאי פותחת צנרון והלא סמוכה לחצרתה היא ויש לומר דנתקנה צפני עלמיה (היא) צנציל הרוגי ציתרי) וא"ת אמאי אינה חותמת צנרון וי"ל משום דקצרה היא רק שתקנו לאחר כך^א שלש מלכיות ושלש גמולות ושלש הטבות ונאמן אמה של צנרת ההפטרה הוא מן הצנרת העליונה^ב ולכן הוא נכתב גדול צנימים הראשונים היו רגילין לעמוד כל הקהל ולומר בקול רם נאמן אמה וכו' כשהיה התינוק מגיע שם: **להיבן** הוא חוור. פירש רש"י דקאי לאחר דפסקי לשיני וממתיין לאחרים עד הון והיכן חוור לאחר סעודתו צנן אמרי למקום שפסק והלכתא למקום שפסק ומינה דא"כ היכי הלכתא למקום שפסק אחרי שאכל אחר כך פשיטא דיחזור אפילו להון דהא הון דאורייתא ע"כ נריך לומר דקאי אהא דאמרינו לעיל להמנצך אומר נצרך שאכלנו משלו והמסובין עונים צרוך שאכלנו משלו וצטוו חיינו להיכן הוא חוור המנצך לאחר שיענו המסובין חוור לראש שהמנצך חוור ואומר נצרך שאכלנו משלו וצטוו חיינו ורצנן אמרי למקום שפסק שאומר צרוך שאכלנו משלו וכן הלכתא והר"מ מאייצנ"א פירש דקאי אשלושה שאכלנו וילא אחד מהם לשוק קוראים לו ומזמנים עליו ולעיל נמי הכי פירושו עד היכן מקום זימון שצריך להו לאותו אחד דקרו ליה ועני עד נצרך ומכאן ואילך ילך לדרכו ואינם נריכים האחרים עוד לזירופו והכא צני לאותו מן השוק להיכן הוא חוור למקום שפסק דהיינו למר מהזן ואילך^ג ולמר מנצרך והשתא ניחא דלא **בך** וזמרא איקלע צבי רב אשי איתרע ביה מילתא. וכוותיה קיימא לן והכי מנצרכין צאי אמ"ה האל הטוב והמטיב^ד אל אמת דיין אמת שופט צדק ולוקח במשפט אמת שופט צדק שמאל הלמטה הגדול יושב למעלה הימנו, ואם הן שלשה מטות, הגדול יושב באמצע שני לו למעלה הימנו שלישי לו למטה הימנו

גלוין הש"ס

תוס' ד"ה לחיבן וכו'. ולמד מגביר. ל"ל מן נוהג לך [ש"ס]:

מוסף תוספות

א. בתוס' ר"ש כתב. ואע"ג דא"פ לקמן שיש שם שני מלכיות לבר מדריה וכו' מ"מ אינו מוכיח אלא שמתויו של מקום האל אבניו מלכנו וכו'. ב. בתוס' ר"ש כתב. האל התי הטוב והמטיב וכו' לוקח במשפט ושליש במעשיו. ג. בתוס' ר"ש כתב. לדורו לחורגי נפשיה למיתב כשמדבר עם השני.

מוסף רש"י

והטוב והמטיב. א"ע דסמיה לחצרתה. שפי המול צנרת המזון צנרון, משום דכרעה חלופי נפשה ויתקן משום הרוגי צימ, וכלולה הולאה צנרת הפירות ומלת (פסחים טז). כל הנוטל ידיו באחרונה. ממיס לחרויס. הוא מוזמן לברכה. לצנרת המזון (ש"ל טז). חזויה. ר' חייא לר, דקא מרתח. שמא דלא די מולולית או שמא הארמי צלילתה יזכר מי (ש"ס). בר פתחי. כן גדולים (שבת ג. טז). ען על תמנח חסס (נדר טז). עיין בברכת מזונא קאמר לך. כאן נמן לך שנת לנצך כרתימן, שנטולת ידיו מלה הוא מנצך (ש"ל טז).

רב ניסים גאון

שאני פיסא דבמחזן מחזן והיו מכירין זה את זה ברמיזהו של זה ומכירין כל אחד מהן מה שחבירו אומר וכו' דמסכת חגיגה (דף א) ר' יהושע בן חנניה הוה קאי בי קיסר אחוי ליה ההוא מינא עמא דאהררינהו מאריה לאפיה מינייהו אחוי ליה אהוי דו נטריה עלינו אמרו ליה לר' יהושע בן חנניה מאי אחוי לך עמא דאהררינהו מאריה לאפיה מיניה ומאי אחוית ליה דו נטריה עלינו אמרו ליה להווא מינא מאי אחוית ליה עמא דאהררינהו מאריה לאפיה מיניה ומאי אחוית לך לא דיענא אמרו בברא דלא ידע מאי מחזו ליה במחזו יתיב (בבב) איתא ירוחין קמיה מלכא וקטלוהו:

א. בתוס' ר"ש כתב. ואע"ג דא"פ לקמן שיש שם שני מלכיות לבר מדריה וכו' מ"מ אינו מוכיח אלא שמתויו של מקום האל אבניו מלכנו וכו'. ב. בתוס' ר"ש כתב. האל התי הטוב והמטיב וכו' לוקח במשפט ושליש במעשיו. ג. בתוס' ר"ש כתב. לדורו לחורגי נפשיה למיתב כשמדבר עם השני.

והטוב והמטיב. א"ע דסמיה לחצרתה. שפי המול צנרת המזון צנרון, משום דכרעה חלופי נפשה ויתקן משום הרוגי צימ, וכלולה הולאה צנרת הפירות ומלת (פסחים טז). כל הנוטל ידיו באחרונה. ממיס לחרויס. הוא מוזמן לברכה. לצנרת המזון (ש"ל טז). חזויה. ר' חייא לר, דקא מרתח. שמא דלא די מולולית או שמא הארמי צלילתה יזכר מי (ש"ס). בר פתחי. כן גדולים (שבת ג. טז). ען על תמנח חסס (נדר טז). עיין בברכת מזונא קאמר לך. כאן נמן לך שנת לנצך כרתימן, שנטולת ידיו מלה הוא מנצך (ש"ל טז).

שאני פיסא דבמחזן מחזן והיו מכירין זה את זה ברמיזהו של זה ומכירין כל אחד מהן מה שחבירו אומר וכו' דמסכת חגיגה (דף א) ר' יהושע בן חנניה הוה קאי בי קיסר אחוי ליה ההוא מינא עמא דאהררינהו מאריה לאפיה מינייהו אחוי ליה אהוי דו נטריה עלינו אמרו ליה לר' יהושע בן חנניה מאי אחוי לך עמא דאהררינהו מאריה לאפיה מיניה ומאי אחוית ליה דו נטריה עלינו אמרו ליה להווא מינא מאי אחוית ליה עמא דאהררינהו מאריה לאפיה מיניה ומאי אחוית לך לא דיענא אמרו בברא דלא ידע מאי מחזו ליה במחזו יתיב (בבב) איתא ירוחין קמיה מלכא וקטלוהו: